

je Bach prevzel dobršen del tematov svojih fug iz repertoarja italijanskih glasbenikov, isto se trdi o Haendlu. — V XVIII. stoletju so slovitim opernim melodijam radi podstavljali religiozen tekst in jih peli v cerkvi: velik del maš iz XV. stoletja je zložen na francosko vojaško melodijo pesmi L'homme armée itd. Vsem tem dobam je šlo za duhovito preoblikovanje danega motiva za uho, kar je čisti čutni interes na glasbi kot l'art pour l'art. Tako, mislim, obstoja »čista glasba« tudi na polju vokalne, celo cerkvene glasbe. Če čuješ »kyrie«, čigar tema je povzet iz operne arije ali iz narodne pesmi, plesa, ga čuješ brezdanje sekvencirati, če čuješ Marijino pesem, ki obstoja iz samih modulacij in katere kantilena zgolj zabava uho, pa absolutno ničesar ne »izraža«, če čuješ mašo z instrumentalno spremljavo, v katere »pikantnih« akordih plavaš ves čas, pa pri tem ne misliš na mašo in Boga, ampak zabavaš svoje uho, je to »čista« glasba, znak čutno-materialistično usmerjene dobe. In ob taki muziki šele čutiš brezdanji prepad, ki loči čisto muziko od korala, čisti čutni materializem-naturalizem od čistega idealizma.

Gregorčič Zamejskemu

Alojzij Res

Kako in kdaj se je pesnik beneških Slovencev Ivan Trinko-Zamejski seznanil s Simonom Gregorčičem, nam bo, kakor upamo, sam popisal. O pristrčnem razmerju med obema pesnikoma, ki ju je vezala sorodna duševnost, govore naslednja Gregorčičeva pisma, edina, ki jih je od obilne korespondence rešil Trinko njegov prijatelj, ko so nemške čete jeseni 1917 udrle preko Kobarida v Laški Videm (kjer biva Trinko kot profesor bogoslovja) in tam plenile in ropale. Vsa ta pisma, štirinajst po številu, so iz dobe 1895—1902, ko je Gregorčič na svojem »hribu« na Gradišču pri Gorici preživljal neplodovite dni duševne onemoglosti in zagrenjenosti, dokler mu ni iz težke bolezni leta 1901, vzrasla nova pesniška moč in našla izpremenjen, bridko vdan izraz v Predsmrtnicah, Pogrebnicah in Posmrtnicah.

I. Ob koncu leta 1895 se je na Gregorčičevem domu zbrala družba pesnikovih prijateljev in poslala Trinko voščila za novo leto. »Prekrasna pesem« je pač »Slovenec«, ki jo je Zamejski spesnil ob priliki koncerta ženske podružnice CMD v Gorici, 15. decembra 1895 (izšla tudi v »Poezijah« 1897, str. 46 sl.).

Zalepka. Poštni pečat Gorica, 31. XII. 1895.

Prečastiti gospod!

*Za pesem prekrasno Vam slava in hvala,
Slovenkam, Slovincem vsem srca je vžgala.
Bog živi, ohrani Ivana nam Trinka,
Beneške Slovenije prvega sinka!*

Na Gradišču 29/12 95.

S. Gregorčič

*Bog živi, ohrani Ivana!
To vošči Vam družba tu zbrana!*

*Simo Rutar
A. Gabršček
Rozina Gabršček
Dr. Henrik Tuma
deželni odbornik*

Še to Vam vsi k novemu voščimo letu:

Bog živi na čast Vas slovanskemu svetu!

S. G.

II. Medtem je Trinko, ki si je že bil oglasil v »Ljubljanskem Zvonu« in »Domu in svetu«, pripravljal zbirko svojih pesmi in jo poslal založniku Gabrščeku v Gorico. Na to se nanaša nedatirana posetnica Gregorčičeva (sodim jeseni 1896):

Velecenjeni gospod!

Najtoplejša Vam hvala za lepo in pristrčno voščilo.

Vaše pesmi so že nekaj časa v mojih rokah. Popravljati bo treba le malo, izpustiti težko kaj. Slovenci, tisti, ki znajo ceniti poezijo, sprejmejo jih gotovo z veseljem. Gab. jih vrnem do 18. nov., kakor mi je naročil.

Bratski pozdrav!

Vam udani častitelj

S. Gregorčič

III. Trinko-Zamejski je vsled priprav za izdajo svojih pesmi koncem leta 1896 živahno dopisoval z Gregorčičem, ki jih je pregledoval in popravljal. O tem ti dve pismi:

Zalepka. Poštni pečat Renče, 5. XI. 1896.

Velecenjeni gospod!

»Razpršeno listje« sem si dobro ogledal, meni jako ugaja. Samó zgrabili ste vse na en kup; a meni se zdi, da je to »listje« z raznih dreves. — Kaj ko bi to ločili ter spravili v razne ograbke? Jaz sem to že skušal storiti, ali v to najprvo opravičen in kompetenten ste Vi! Prosim Vas torej, blagovolite mi v kratkem naznaniti, kateri »listi« tičejo skupaj, da jim denem ločilna znamenja. Po mojem menenju n. pr. sodita v skup 1. in 2., potem 3—10 (exclus.), potem 10. in 11., potem 12., 15., 14., potem 15., 16., 17., potem 18., 19., 20., dalje 21.—27. inclus. itd. Prosim določite natančno Vi. S tem mnogo olajšate čitatelju umenje pesni in tudi to, da vč, kje narediti pavze, ako ne more naprej čitati. — Uvod sem pa precej preuredil (druge pesmi prav malo, premnogih nič) deloma radi rime, deloma radi enotnosti v figuri, katero sem pogršal. — Zdaj bom pregledoval dan na dan in nadejam se, da Slovenci dobé Vaše poezije kot novoletno darilo, jaz vsaj Gab. to priporočim.

Bog z Vami!

Vaš iskreni čestitelj

S. Gregorčič

IV. »Razpršeno listje« je res izšlo »spravljeno v ograbke«, a v drugačni razpredelbi, kot jo je nasvetoval Gregorčič (gl. Zamejski, »Poezije«, str. 8—38). »Dve viziji«, ki jih Gregorčič omenja v naslednjem pismu, sta morda »Oglej« in »Pad Ogleja«, ki po svoji epičnosti ne spadata v lirični